

Μια έκδοση αποκάλυψη για το εκδοτικό απόθεμα του Γεωργίου Ραιδεστηνού

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η έκδοση: «ΤΡΙΩΔΙΟΝ» του αιμνήστου Γεωργίου Ραιδεστηνού του Β', Άρχοντας Πρωτοψάλτου της Μ.τ.Χ.Ε. (1871-1875) έφτασε στα χέρια μας χάρη στην ευγενική πρωτοβουλία του Συλλόγου Ιεροψαλτών της Μητροπόλεως Αλεξανδρουπόλεως. Πρόκειται για μια έκδοση που έρχεται να προστεθεί στο ήδη εκδοθέν σημαντικό έργο του Γεωργίου Ραιδεστηνού και προαναγγέλλει την έκδοση και άλλου ανέκδοτου υλικού που βρίσκεται στη διάθεση της Μητροπόλεως Αλεξανδρουπόλεως. Πιστεύοντας ότι το εν λόγω έργο θα λάβει την θέση του στην ψαλτική

λειτουργική πρακτική, ευχόμαστε την ευεργετική απήχσή του στην μουσικολογική έρευνα.

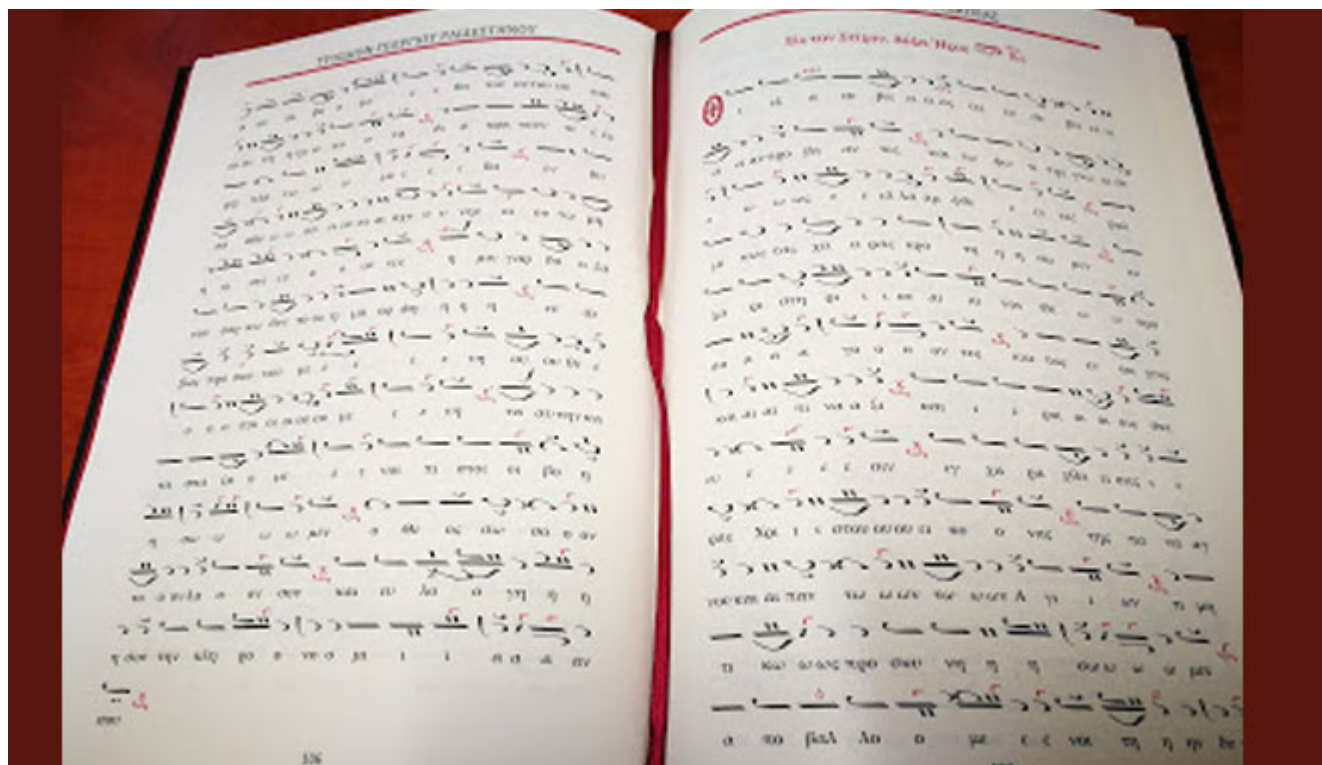
Προλογικό Σημείωμα του Σεβ. Μητροπολίτου Αλεξανδρουπόλεως κ. Ανθίμου

«...σεβόμαστε την παράδοση, όχι όμως σαν μια σκουριά που την διατηρούμε, αλλά σαν μια σκυτάλη που παραδίνουμε. Έτσι παρέλαβα από δύο φίλους εξ Αθηνών το έντυπο υλικό της κ. Αλίκης Κατωγιαννάκη, του Ιωάννου Κεσίσογλου και της Βασιλικής, κόρης του Νικολάου Ραιδεστηνού, γιού του Γεωργίου Ραιδεστηνού. Ήταν μέσα σε τσάντες και φάκελλα, τυλιγμένα και δεμένα επιμελώς, σαν κειμήλια ιερά, που φυλάχτηκαν από τη μανία του χρόνου και την άγνοια των επιγενεστέρων. Ευχαρίστησα γραπτώς τους δωρητές για την εμπιστοσύνη τους και τους υποσχέθηκα ότι θα τιμήσουμε καθηκόντως τον θησαυρισμένο πλούτο πού μας χάρισαν. Παρέδωσα το υλικό στον πρωτόψαλτη του Μητροπολιτικού μας Ναού, Γεώργιο Δροσάκη και στους ιεροψάλτες μας Λάζαρο Καζία, Χρήστο Παπαναστασίου και Μιχαήλ Αναστασιάδη. Κόψαμε τις κορδέλλες, ανοίξαμε τα φάκελλα και απλώθηκε μπροστά μας ένας κόσμος ολόκληρος, άλλης εποχής: χαρτιά κιτρινισμένα, με φθαρμένες άκρες, χειρόγραφα με ξεθωριασμένο μελάνι και έγχρωμα αρχιγράμματα, γραμμένα μπρος-πίσω με τα γνώριμα φθογγόσημα της ελληνικής εκκλησιαστικής μας μουσικής.

Επίδοση από τον Σεβ. Μητροπολίτη Αλεξανδρουπόλεως κ. Άνθιμο και τα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου Ιεροψαλτών του μουσικού βιβλίου του Τριωδίου του αιμνήστου Αρχοντος Πρωτοψάλτου της Μ.τ.Χ.Ε. Γεωργίου Ραιδεστηνού του Β΄, στον Παναγιώτατο Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο.

Οι ψάλτες των αναλογίων της πόλεώς μας δούλεψαν το χειρόγραφο υλικό με ενθουσιασμό, δέος και ευθύνη. Αυτό με ευχαρίστησε πολύ, επειδή διεπίστωσα την ιερή τους διάθεση για την καταγραφή και ταξινόμηση του υλικού και την επισημοσύνη της μεθόδου που ακολούθησαν. Το παραδίνουμε, λοιπόν, στους ψάλτες μας με την ίδια αγάπη και τον ίδιο ενθουσιασμό, προκειμένου να συνεχίσουν το ιερό τους έργο, να μιλούν στο Θεό με τα λόγια της Εκκλησίας για λογαριασμό του λαού Του. Μόνο τότε η τέχνη τους καταξιώνεται σε ιερή και εκκλησιαστική».

Από τον πρόλογο του βιβλίου (Δροσάκη Γεωργίου)

«Στον πρόλογο του Πεντηκοσταρίου του ο Ραιδεστηνός αναφέρει: «προτίθεμαι προσεχώς ν' αναλάβω την έκδοσιν του τρίτου εκ των μουσικών μου πονημάτων, ήτοι του "Αναστασιματαρίου", προς δε, μετά το "Αναστασιματάριον", ήν Θεός διδώ, και της ακολουθίας του "Ειρμολογίου", του "Τριωδίου", του "Μηνολογίου" και άλλων».^[1] Δυστυχώς ο Άρχων Πρωτοψάλτης της ΜΧΕ δεν πρόλαβε να εκδώσει τα έργα του, διότι εκοιμήθη τον Αύγουστο του 1889. Το μουσικό του αρχείο, διά του υιού του Νικολάου παραδόθηκε στους απογόνους του και τον Δεκέμβριο του 2016 δωρήθηκε στην Ιερά Μητρόπολη Αλεξανδρουπόλεως.

Ο Μητροπολίτης κ. Άνθιμος παρέδωσε το υλικό αυτό στον Σύλλογο Ιεροψαλτών της Ιεράς Μητροπόλεως Αλεξανδρουπόλεως, ώστε να αξιοποιηθεί καταλλήλως. Εμείς προχωρήσαμε αμέσως στην φωτογράφιση του και την καταγραφή του, καθότι μαζί με τα χειρόγραφα του Γεωργίου Ραιδεστηνού υπήρχαν και άλλα του υιού του, Νικολάου, και άλλων μουσικών.

Από την αρχή το ενδιαφέρον μας κέντρισε το *Τριώδιον* του. Πρόκειται για έναν χαρτόδετο κώδικα με διαστάσεις 20,5X13,5 εκ., ο οποίος αποτελείται από 163 αριθμημένες σελίδες. Τα φθογγόσημα και ορισμένα αρχιγράμματα σημειώνονται με μπλέ μελάνι ενώ οι επικεφαλίδες, οι φθορές, τα γοργά, οι μαρτυρίες και τα περισσότερα αρχιγράμματα με κόκκινο. Η γραφή είναι του ιδίου του Γεωργίου Ραιδεστηνού. Το βιβλίο στην πρώτη του σελίδα φέρει επιγραφή «Ιδιόμελα και Δοξαστικά του Τριωδίου» και περιέχει όλα τα ιδιόμελα και δοξαστικά από την

Κυριακή του Τελώνου και του Φαρισαίου έως και την Κυριακή των Βαΐων, ενώ σε διάφορα σημεία βρίσκουμε ιδιόχειρες σημειώσεις του συγγραφέα.

Ως προς τη μέθοδο της εργασίας πρέπει να τονισθούν τα εξής: Αποφασίσαμε να προβούμε σε πιστή αντιγραφή του κώδικα χωρίς να διορθώσουμε τίποτε από αυτά που ο μελουργός μας παρέδωσε. Διατηρήθηκε και το ποιητικό κείμενο, που ήταν τότε εν χρήσει στον Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό, ακόμα και η ορθογραφία του. Είναι γνωστό, άλλωστε, ότι στη γραφή του Ραιδεστηνού υπάρχουν συγκεκριμένα ορθογραφικά ιδιώματα. Ο Ραιδεστηνός θεωρεί τον Κε ως βάση του δευτέρου ήχου και την άποψη του αυτή αναλυτικά εξηγεί στον πρόλογο της *Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος* του [\[2\]](#).

Οι παρεμβάσεις που έγιναν στην ανά χείρας έκδοση είναι ελάχιστες και τις υπαγόρευσε η λογική του ότι το βιβλίο αυτό προορίζεται για χρήση στο αναλόγιο

και ως εκ τούτου πρέπει να είναι λειτουργικό και πλήρες. Στη σελίδα 132 συμπληρώθηκε (από το Δοξαστάριον του Πέτρου Λαμπαδαρίου του Πελοποννησίου) το ιδιόμελο της Τετάρτης της Δ΄ Εβδομάδος των Νηστειών «Ἡ τῶν ἀγαθῶν πρόξενος νηστεία», διότι το τέλος του «και ἀξίως σύν Πατρί σέ καί Πνεύματι δοξάζοντας» λείπει από το χειρόγραφο. Τα δύο προσόμοια του κατανυκτικού εσπερινού της Β΄ Κυριακής των Νηστειών «Ἀμέτρητά σοι πταίσας» και «Ἐμέ τόν πλανηθέντα», τα οποία βρίσκονταν μελοποιημένα στο εσώφυλλο, μεταφέρθηκαν στη σωστή θέση. Επιπλέον, τοποθετήθηκαν στη σειρά τους ιδιόμελα και δοξαστικά τα οποία προφανώς λόγω λάθους κατά τή βιβλιοδεσία βρίσκονταν σε διαφορετική θέση από αυτή που έπρεπε.

Ο Σύλλογος Ιεροψαλτών της Ι.Μ.Αλεξανδρουπόλεως με σεβασμό στο έργο του Γεωργίου Ραιδεστηνού και μετά από προσεκτική εργασία βρίσκεται στην ευχάριστη θέση να παραδίδει στο φιλόμουσο κοινό το *Τριώδιον* του Γεωργίου Ραιδεστηνού. Άλλωστε βασικός σκοπός του Συλλόγου είναι η μελέτη μεταβυζαντινών μελουργών και η παρουσίαση του έργου τους στο ευρύ κοινό. Πιστεύουμε ότι υπηρετώντας πιστά τον σκοπό αυτό με την παρούσα έκδοση προσθέτουμε κι εμείς ένα λιθαράκι στην διατήρηση και στην πρόοδο της εκκλησιαστικής μας μουσικής.

Ο Σύλλογος Ιεροψαλτών με την προτροπή και την ευλογία του Μητροπολίτου μας κ. Ανθίμου προτίθεται να προχωρήσει στην έκδοση όλων των ανέκδοτων έργων του Γεωργίου Ραιδεστηνού που διαθέτει και να παρουσιάσει τον πλούτο αυτόν σε όλους τους ιεροψάλτες, τους μουσικολόγους και όσους φιλόμους αγαπούν τη γνήσια και ανόθευτη βυζαντινή μουσική».

[2] Ραιδεστηνός, Γ. *Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάς*. Κωνσταντινούπολις, Τύποις Βουτυρά, 1884, η΄-θ΄.

%asssghjhpourewxcvbnjhgwqazlopuytrfvbn%

Πληροφορίες στα τηλέφωνα 25510-26359 & [2551027853](tel:2551027853) ή στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο του Συλλόγου sxima2017@gmail.com